

นโยบายการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

Promotion Policy on Small and Medium Enterprises according to the National Economic and Social Development Plan

รุจิระ โรจนประภาชนันต์¹, สุพัตรา ยอดสุรางค์², นภาพล ม่วงอวยพร³,

ไกร บุญบันดาล⁴ และภคมน โภคะธีรกุล⁵

Rujira Rojjanaprapayon¹, Suphattra Yodsurang², Nampon Muanguaiporn³,

Krai Boonbandarn⁴ and Pakamon Pokateerakul⁵

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์^{1,2,3,4,5}

Rattanakosin College of Innovation Management^{1,2,3,4,5}

E-mail: ¹bluessky28@gmail.com

Retrieved 12-03-2019; Revised 19-05-2019; Accepted 02-07-2019

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนเนื้อหา นโยบายของภาครัฐในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการอธิบายเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 1-12 พบว่านโยบายสำคัญที่ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สำคัญมี 10 ด้าน คือ (1) การพัฒนานวัตกรรมการผลิต (2) การส่งเสริมองค์ความรู้ทางวิชาการ (3) การส่งเสริมการลงทุน (4) การสร้างเครือข่าย (5) ส่งเสริมการตลาด (6) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (7) การวิจัย (8) ส่งเสริมการส่งออกต่างประเทศ (9) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และ (10) การปรับปรุงระบบภาษี บทความวิชาการนี้จึงช่วยสร้างความเข้าใจความสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่ละฉบับของรัฐบาล โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้เติบโตและมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ

คำสำคัญ: นโยบายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม; แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

Abstract

This academic article is aiming to review the government policies in formulating policies on promoting small and medium enterprises. The explaining about the National Economic and Social

Development Plan from Issue 1 to 12. It was found that there are 10 important policies in the National Economic and Social Development Plan as follows: (1) production innovation development (2) academic knowledge promotion (3) investment promotion (4) networking (5) marketing promotion (6) production optimization (7) research. (8) export promotion, (9) infrastructure development, and (10) improving the tax system. Therefore, this article to help the comprehension the importance of each of the National Economic and Social Development Plan Especially focusing on promoting SMEs growth and potential for international competitive market.

Keywords: Promotion policy on small and medium enterprises; The national economic and social development plan

บทนำ

ปัจจุบัน ประเทศต่าง ๆ มีการยกระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แนวคิดในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and medium-sized enterprises: SMEs) ตลอดจนนโยบายและมาตรการในการส่งเสริม SMEs ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศไม่ว่าจะเป็นแนวคิดทางด้านธุรกิจ การผลิต การค้า การบริการ และการลงทุน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2555) ตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา สินค้าภาคอุตสาหกรรมไทยมีส่วนเฉลี่ยมากกว่า 70 % เมื่อเทียบกับรายได้จากการส่งออกทั้งหมด ทำให้ภาครัฐมุ่งเน้นและให้ความสำคัญต่อภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น เนื่องจากเป็นฐานอันมั่นคงของภาคอุตสาหกรรมทั้งหมดและหัวใจสำคัญของอุตสาหกรรมคือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนั้น SMEs จึงมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ก่อให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้ อีกทั้งยังเป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ SMEs ทำให้เกิดการเติบโตตามท้องถิ่นที่ช่วยส่งเสริมการกระจายความเจริญทั่วประเทศ

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่า SME จะมีบทบาทที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ แต่ขณะเดียวกัน SMEs มีข้อจำกัดและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจหลายด้าน ได้แก่ แรงงานขาดทักษะ ขาดการพัฒนาตราสินค้า ขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ การเข้าถึงตลาด ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ขาดการเข้าถึงการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ เป็นต้น (สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย, 2560; ภูว วะลี ชมพูนุท มนต์ชัยตระกูล และกฤษฎ์เลิศ สัมพันธ์รักษ์, 2561) ดังนั้น ภาครัฐจึงต้องเร่งพัฒนาและยกระดับ SMEs ไทย ทุกระดับให้เติบโตมีศักยภาพ มีความสามารถในการทำธุรกิจระดับสากลมากขึ้น เพื่อช่วยให้ SME มีบทบาททางเศรษฐกิจมากขึ้น ช่วยสร้างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศอย่างแท้จริง อีกทั้งเสริมสร้างให้มีความแข็งแกร่งมั่นคงและพร้อมรับมือกับปัญหาท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ การเสริมสร้างขีดความสามารถและการสร้างความแข็งแกร่งให้กับวิสาหกิจในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง SME ซึ่งเป็นวิสาหกิจส่วนใหญ่ของคนไทย ให้เป็น

แหล่งสร้างรายได้และสร้างการจ้างงานที่สำคัญ เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งมาตรการที่สำคัญมาตรการหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับ SMEs นั้นคือด้านนโยบาย โดยการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศซึ่งรัฐบาลและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องนำมาใช้ประกอบและตัดสินใจกำหนดเป็นนโยบายในการวางแผนเฉพาะเรื่อง ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ส่วนราชการต่าง ๆ ได้นำนโยบายที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมากำหนดเป็นนโยบายการส่งเสริมภาคการผลิตและบริการ บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-12 ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับได้ปรากฏแนวคิดหลักในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504-2509) มีนโยบายที่มุ่งเน้นพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ดังนี้

1.1 ด้านเกษตรกรรม ส่งเสริมแนวทางการดำเนินงานด้านการเกษตรกรรม การส่งเสริมการผลิตในด้านการเกษตรทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตและการส่งออก ปรับปรุงคุณภาพของผลิตผลการเกษตรที่สำคัญและขยายประเภทการผลิตการเกษตร มีการขยายการชลประทาน เป็นการช่วยให้การขนส่งและคมนาคมสะดวกขึ้น มีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มรายได้รายได้ของเกษตรกร ดังนี้

1.1.1 การให้ความรู้ทางวิชาการแก่กลุ่มเกษตรกร ถ่ายทอดบริการของรัฐให้แก่เกษตรกร และการสาธิตแสดงผลงาน การค้นคว้าทดลองให้เกษตรกร ตลอดจนการส่งเสริมการตลาดในการลดต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายในการขนส่งและอื่น ๆ

1.1.2 การเผยแพร่และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ให้มีการเลี้ยงสัตว์และการจับสัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้น ลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง โดยอาศัยวิธีการที่เหมาะสมเน้นการบำรุงและรักษาพันธุ์สัตว์น้ำ การป้องกันและกำจัดโรคระบาดสัตว์ ส่งเสริมการปรับปรุงพันธุ์อย่างเพื่อให้ชาวสวนยางมีพันธุ์ยางที่สามารถผลิตน้ำยางได้มากขึ้น

1.1.3 การส่งเสริมสวัสดิการของเกษตรกร มีการส่งเสริมสถาบันต่าง ๆ ของเกษตรกร เช่น สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร สินเชื่อการเกษตรและการครอบครองที่ดิน เพื่อให้เกษตรกรไทยทุกคนมีที่อยู่อาศัยและที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง

1.1.4 การส่งเสริมด้านการตลาด ส่งเสริมให้เกษตรกรได้รับความสะดวกในการจำหน่ายผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยร่วมมือกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ปรับปรุงระบบการตลาดและการขนส่งสินค้าจากแหล่งผลิตไปสู่ตลาด จัดตั้งและรักษามาตรฐานของผลิตผลการเกษตร ประกาศราคารับซื้อให้เกษตรกรทราบโดยทั่วถึง ในกรณีที่จำเป็นให้ดำเนินการรักษาระดับราคาผลผลิตและส่งเสริมเกษตรกรด้วยวิธีที่เหมาะสม ถึงแม้ว่าเอกชนจะเป็นผู้ดำเนินการ แต่รัฐต้องควบคุมและวางระเบียบที่ถูกต้องเพื่อให้เอกชนให้ความร่วมมือด้วยดี

1.2 ด้านอุตสาหกรรม รัฐมีนโยบายในการส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชน โดยเฉพาะกิจการที่ใช้วัตถุดิบภายในประเทศ กิจการที่มีความต้องการผลิตภัณฑ์ในประเทศจำนวนมาก ให้เอกชนสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่าต่างประเทศ การจัดให้มีการฝึกและอบรมช่างฝีมือ ให้สอดคล้องตามความต้องการของกิจการอุตสาหกรรม และรัฐจะไม่ประกอบกิจการขึ้นใหม่ในลักษณะแข่งขันกับเอกชน และส่งเสริมการค้าและสำรวจทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อประโยชน์แก่การอุตสาหกรรม เช่นการสำรวจแหล่งแร่ และการสำรวจธรณีวิทยา

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514)

รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งเน้นพัฒนาและส่งเสริมแนวทางในด้านต่าง ๆ แก่กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยรัฐบาลได้มีการส่งเสริมในด้านเกษตรกรรมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 อย่างต่อเนื่อง เช่นด้านการชลประทาน การพัฒนาที่ดิน การประมง การปศุสัตว์ และการจัดหาตลาด ซึ่งกิจเป็นปัจจัยที่สำคัญในการช่วยให้ผลผลิตทางด้านเกษตรมีปริมาณเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ในแผนฯ ฉบับที่ 2 มีนโยบายในการสนับสนุนสถาบันการเงินเพื่อการเกษตร โดยให้มีการจัดตั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรขึ้น เพื่อให้เป็นสถาบันกลางสำหรับสินเชื่อ ธนาคารนี้จะให้สินเชื่อแก่เกษตรกรโดยตรงและผ่านสหกรณ์และกลุ่มชาวนาในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 รัฐให้ความสำคัญด้านเกษตรมีความสำคัญเป็นอันดับแรก จึงได้เร่งรัดพัฒนาการผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อส่งออกไปจำหน่ายต่างประเทศให้มากขึ้น ซึ่งจะมีผลช่วยส่งเสริมอุตสาหกรรมการเกษตรภายในประเทศ และเป็นการยกระดับรายได้ของเกษตรกรให้สูงขึ้น ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้กำหนดมาตรการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ดังนี้

3.1 การปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อยกระดับการผลิตและรายได้ให้สูงขึ้น โดยการส่งเสริมการปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจโดยให้ความสำคัญในการพัฒนาด้านการเกษตร และการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนี้

3.1.1 การพัฒนาด้านการเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร มีมาตรการสำคัญ ดังนี้

1) การปรับปรุงโครงสร้างระบบการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยวางแผนกำหนดเขตส่งเสริมผลผลิตต่าง ๆ แต่ละเขต เพื่อผลิตพืชผลและปศุสัตว์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

2) การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตสินค้าประเภทที่ทำการผลิตอยู่แล้ว เร่งรัดเพิ่มผลผลิตสินค้า ประเภทที่มีตลาดและราคาดี และลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ดีขึ้น

3) การปรับปรุงวิธีการส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการเกษตรให้ไปสู่เกษตรกรให้ได้ผลยิ่งขึ้น ประสานการผลิต การจำหน่าย และการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรเข้าด้วยกัน

4) การปรับปรุงระบบตลาดภายในประเทศ เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถขายสินค้าได้ในราคาที่เหมาะสม

5) การส่งเสริมให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเองและปรับปรุงระบบถือครองที่ดิน เพื่อประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจและสังคม

6) การปรับปรุงการค้นคว้าและวิจัยในด้านเกษตร โดยเฉพาะพืชผลชนิดที่สามารถจะผลิตและทำรายได้ให้แก่เกษตรกร การพัฒนาการเกษตรโดยส่วนรวม ซึ่งรวมทั้งการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร และเผยแพร่วิธีการผลิตที่ทันสมัย เพื่อเร่งรัดพัฒนาผลผลิตทางเกษตรทั้งปริมาณและคุณภาพ

7) การส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปสถาบันการเกษตร และสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรโดยรวมเหมือนกันทั้งในด้านการผลิต การตลาด และธุรกิจอื่น ๆ โดยได้กำหนดเป้าหมายในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพิ่มขึ้น

8) การขยายบริการของรัฐแก่เกษตรกรให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มจำนวนสินเชื่อการเกษตรและส่งเสริมเผยแพร่บริการต่าง ๆ

9) ปรับปรุงระบบจำหน่าย เพื่อให้กลุ่มผู้ผลิตสามารถนำผลผลิตสู่ตลาดให้ได้มากที่สุดและให้ได้รับราคาที่เป็นธรรม และสนับสนุนธุรกิจการเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากการเกษตร ให้มีบทบาทในเรื่องการตลาดมากยิ่งขึ้น

3.1.2 ด้านอุตสาหกรรม ภาครัฐสนับสนุนอุตสาหกรรมประเภทที่มีลำดับความสำคัญสูง โดยเฉพาะ อุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลเกษตร อุตสาหกรรมที่สามารถส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ และอุตสาหกรรมทดแทนสินค้านำเข้าให้ขยายตัวโดยรวดเร็ว นอกจากนั้นได้เน้นในด้านการพัฒนาและสำรวจทรัพยากรแหล่งแร่

3.2 การรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจของประเทศ โดยรักษาทุนสำรองให้อยู่ในระดับมั่นคงและแก้ปัญหาในด้านเศรษฐกิจ

การรักษาเสถียรภาพทางการเงินเป็นนโยบายหลักเพื่อยกระดับรายได้ของประชาชน ซึ่งรัฐพยายามแก้ไขปัญหาที่กำลังประสบในทางเศรษฐกิจ อันเป็นสภาวะที่เรียกว่าเศรษฐกิจตึงตัว และพยายามรักษาระดับทุนสำรองเงินตราให้เหมาะสม โดยมีมาตรการดังนี้

3.2.1 การเร่งรัดส่งเสริมสินค้าส่งออก โดยที่รัฐพยายามเร่งรัดการผลิตและการจัดจำหน่ายสินค้าของภาคเกษตรและอุตสาหกรรมให้มีผลผลิตที่เพิ่มขึ้น เพื่อลดต้นทุนในการผลิตซึ่งทำให้สินค้าของไทยสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้มากขึ้น รวมถึงมีมาตรการด้านการรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าส่งออก

3.2.2 การส่งเสริมด้านการบริการ โดยการส่งเสริมบริการด้านการท่องเที่ยวให้เติบโต ซึ่งได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวโดยร่วมมือกับเอกชน สนับสนุนให้ผู้ประกอบการธุรกิจได้ประสานงานและร่วมมือกันเป็นกลุ่มอย่างเป็นปึกแผ่น โดยมุ่งเน้นในด้านความสะดวก ปลอดภัย และการสร้างความดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยว

3.3 การส่งเสริมบทบาทของเอกชนในการพัฒนา ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ได้กำหนดนโยบายและมาตรการในการพัฒนาที่สำคัญไว้ ดังนี้

3.3.1 สนับสนุนให้มีการลงทุนในภาคเอกชนมากขึ้นทั้งทุนจากภายในและต่างประเทศ โดยเฉพาะในสาขาที่ผลิตสินค้าเพื่อส่งออก โดยเร่งรัดแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ธุรกิจเอกชนประสบอยู่

3.3.2 ส่งเสริมการประกอบธุรกิจของเอกชนให้มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่นเพื่อให้สามารถดำเนินงานทั้งในด้านการผลิตและการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.3.3 ส่งเสริมให้มีการแข่งขันที่เป็นรูปธรรมในระหว่างธุรกิจเอกชน โดยเร่งรัดการกำหนดและประกาศใช้มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและมาตรฐานสินค้าสำหรับส่งออก

3.3.4 สนับสนุนให้กลุ่มธุรกิจ หรือกลุ่มธุรกิจที่ได้รับการรับรองตามกฎหมายรวมตัวเป็นสมาคม เพื่อสามารถเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลและธุรกิจเอกชนให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

3.3.5 สนับสนุนให้สมาคมธุรกิจหรือกลุ่มธุรกิจได้มีบทบาทในการเสนอข้อเท็จจริง อุปสรรคปัญหา และให้ความคิดเห็นเพื่อให้รัฐบาลพิจารณากำหนดนโยบายและมาตรการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

3.3.6 ปรับปรุงการบริหารงานของส่วนราชการต่าง ๆ ให้สามารถแก้ไขอุปสรรคในการดำเนินงานของส่วนเอกชนให้รวดเร็วและทันการ

4. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 – 2524)

ในช่วง 2 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 นี้ เน้นการฟื้นฟูการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมเป็นกรณีพิเศษ การลงทุนขยายกิจการอุตสาหกรรมเดิมและก่อตั้งอุตสาหกรรมใหม่ของนักลงทุนไทยและต่างประเทศควบคู่กันไป และการแก้ปัญหาขั้นรากฐานของประเทศ ได้กำหนดเป้าหมายในการส่งเสริมด้านวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง ไว้ดังนี้

4.1 การส่งเสริมด้านการผลิต

การพัฒนากลุ่มอุตสาหกรรม การปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 มีนโยบายส่งเสริม 3 ประการ (1) มุ่งเน้นส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออกให้มีปริมาณเพิ่มขึ้นและมีความสอดคล้องกับภาวะตลาดต่างประเทศ เช่น อุตสาหกรรมน้ำตาล สิ่งทอ ปูนซีเมนต์ (2) มุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบจากผลผลิตทางเกษตรให้เกิดขึ้นได้มากที่สุด เช่น อุตสาหกรรมเยื่อกระดาษ อุตสาหกรรมอาหารกระป๋อง อุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์ และอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลทางเกษตรเป็นวัตถุดิบอื่น ๆ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสนับสนุนการผลิตในด้านการเกษตรและการจ้างงานในส่วนภูมิภาค (3) ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมขนาดย่อมที่มีช่องทางในการทดแทนการนำเข้า แต่ต้องใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ให้เพิ่มขึ้นในอัตราที่สามารถสนองความต้องการภายในประเทศ เช่น อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนของเครื่องจักรเครื่องยนต์ขนาดเบา และอุตสาหกรรมเกี่ยวกับโลหะและอโลหะทั้งหลาย ตลอดจนทั้งอุตสาหกรรมที่ส่งผลเชื่อมโยงต่อการพัฒนาเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติของประเทศที่จะก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานให้แก่คนส่วนใหญ่

4.2 การส่งเสริมด้านการลงทุน

ภาครัฐได้ปรับนโยบายการขยายสินเชื่อเพื่อการอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งของธนาคารแห่งประเทศไทย บรรษัทเงินทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม และสำนักงานธนกิจอุตสาหกรรมขนาดย่อม ตลอดจนสถาบันการเงินอื่น ๆ โดยกำหนดให้สินเชื่อในระยะยาวมากขึ้น การสนับสนุนให้สถาบันการเงินได้พิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการลงทุนมากกว่าการพิจารณาหลักทรัพย์ค้ำประกันเป็นสำคัญ เนื่องจากธุรกิจการลงทุนอุตสาหกรรมหลายประเภทมีโครงการที่ดี แต่ขาดหรือไม่สามารถหาหลักทรัพย์ค้ำประกัน ตลอดจนการทบทวนและปรับปรุงนโยบายส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้ได้สิทธิประโยชน์ที่ประเทศเพื่อนบ้านให้แก่ผู้ลงทุนไทย

5. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525–2529)

ผลของการพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่าน ส่งผลให้ประเทศไทยมีแนวโน้มในการเข้าสู่ประเทศกึ่งอุตสาหกรรม เศรษฐกิจไทยมีฐานการผลิตและมีรายได้จากภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นใกล้เคียงกับภาคการเกษตร ระบบเศรษฐกิจและสังคมของไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่โครงสร้างการผลิต รายได้ ลักษณะการบริโภค ค่านิยม รวมถึงคุณภาพชีวิต ขณะเดียวกันการขยายตัวอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจในสาขาเกษตร อุตสาหกรรม และบริการหลายด้านมีส่วนบั่นทอนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและฐานะทางการเงินของประเทศ ดังนั้น การบริหารงานเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศทั้งในส่วนกลาง ภาครัฐบาลและเอกชน รัฐจึงได้มีการปฏิรูปและร่วมกันจัดระบบการบริหารงานพัฒนาหลายด้านให้มีประสิทธิภาพและสามารถแก้ปัญหาไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน ด้านการส่งเสริมวิสาหกิจเป็นด้านที่สำคัญที่ช่วยส่งเสริมภาคเศรษฐกิจของประเทศดังต่อไปนี้

5.1 การปรับโครงสร้างด้านอุตสาหกรรม รัฐลดการนำเข้าและเน้นส่งเสริมการส่งออกมากขึ้น รวมถึงกระจายอุตสาหกรรมออกไปสู่ส่วนภูมิภาคเป็นหลัก ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าให้เป็นสินค้าสำเร็จรูปเพื่อส่งออก สร้างฐานอุตสาหกรรมพื้นฐานให้เกิดขึ้นในบริเวณชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ก๊าซธรรมชาติ อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า ปูนซีเมนต์ ปิโตรเคมี และผลักดันให้อุตสาหกรรมกระจายออกไปสู่ส่วนภูมิภาคเพื่อเป็นการส่งเสริมการจ้างแรงงานและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ปรับโครงสร้างการผลิตและการใช้พลังงานในประเทศเพื่อลดการนำเข้า และปรับโครงสร้างระบบการขนส่งและการสื่อสาร เพื่อประหยัดพลังงานตลอดจนการใช้และพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต รัฐส่งเสริมให้เอกชนทั้งในและนอกประเทศมาลงทุนและรัฐหลีกเลี่ยงการใช้มาตรการควบคุมราคา มีการปรับปรุงอัตราภาษีและโครงสร้างสิทธิประโยชน์การส่งเสริมการลงทุนและมาตรการส่งเสริมการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรม

5.2 การกระจายการผลิต รัฐได้มุ่งเน้น “การกระจายการผลิตและความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาคและเขตพื้นที่ล้าหลัง” เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและความแตกต่างในฐานเศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่ให้น้อยลง ส่งเสริมให้มีการกระจายปลูกพืชเศรษฐกิจหลักให้หลากหลายมากขึ้น เพื่อลดการเสี่ยงภัยของเกษตรกรจากภาวะผันผวนของระดับการผลิต และช่วยให้มีการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้มากขึ้น โดยคำนึงถึงสมรรถนะของดินในแต่ละพื้นที่ และแนวโน้มของตลาดด้วย ส่งเสริมด้านปศุสัตว์ สนับสนุนการ

ลงทุนของเอกชนในการส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้วิธีการปลูกพืชแบบใหม่

5.3 การส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รัฐได้มุ่งเน้น “การนำเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี” ที่เหมาะสมและทันสมัยมาใช้ในกระบวนการปรับโครงสร้างการผลิต การค้า และการเพิ่มประสิทธิภาพเศรษฐกิจให้มากขึ้นโดยการเลือกใช้และพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และการใช้พลังงาน

6. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534)

เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์หลักและเป้าหมายในด้านเศรษฐกิจและสังคม จึงมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจที่สำคัญ 3 ด้าน ประกอบด้วย

6.1 การเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศ โดยการพัฒนาศูนย์รวม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และทรัพยากรธรรมชาติ ปรับปรุงระบบการบริหารและการจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานมีระบบและครบวงจร และให้ความสำคัญในการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนให้มากขึ้นในการพัฒนาประเทศ ในด้านการผลิตและการให้บริการพื้นฐาน

6.2 ปรับปรุงระบบการผลิต การตลาด และยกระดับคุณภาพปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เพื่อลดต้นทุนสินค้า พร้อมทั้งสามารถขยายตลาดเพื่อกระจายสินค้าได้มากขึ้น ซึ่งจะทำให้สินค้าไทยสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ดียิ่งขึ้น ขณะเดียวกันได้เน้นการพัฒนาระบบตลาดในประเทศ

6.3 การพัฒนาด้านเกษตร มุ่งเน้นการแก้ปัญหาความยากจน การพัฒนาการเกษตรในช่วงนี้ ได้มีการขยายขอบเขตการพัฒนาให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยเฉพาะการสร้างโอกาสในการเพิ่มผลผลิตรายได้ และการมีงานทำของประชาชน ซึ่งมีแนวทางสนับสนุนเพื่อส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ (ที่ดินและแหล่งน้ำ) การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพทางด้านการจัดการโดยสนับสนุนการรวมกลุ่มและการพัฒนาสถาบันเกษตรกร

7. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 7 เน้นในเรื่องการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและปรับนโยบายต่าง ๆ ให้เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและส่งเสริมผู้ประกอบการในระดับ SME ดังนี้

7.1 การพัฒนาการเงินการคลัง และตลาดทุน โดยการกำหนดนโยบายการเงินการคลัง และการพัฒนาตลาดทุน เพื่อเอื้ออำนวยแก่ผู้ประกอบการ และจัดให้มีการปรับโครงสร้างของระบบภาษี การเงิน และตลาดทุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทยกับต่างประเทศ

7.2 การพัฒนาการเกษตร รัฐได้ปรับระบบการเพาะปลูกและระบบไร่นา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและปรับโครงสร้างการผลิตการเกษตรและผลิตผลการเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูงให้ตรงตามความต้องการของตลาด รวมทั้งส่งเสริมการแปรรูปสินค้าจากสาขาประมง ปศุสัตว์และป่าเศรษฐกิจ และสนับสนุนเอกชนในการวิจัยพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ เครื่องจักรกลการเกษตร เพื่อยกระดับเทคโนโลยีการเกษตร

7.3 การพัฒนาอุตสาหกรรม การค้าและบริการ โดยเน้นการสร้างโอกาสในการแข่งขันประกอบธุรกิจการค้าและการลงทุนของไทยในตลาดต่างประเทศ ภาครัฐเป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและกำกับดูแลภาคเอกชน โดยการปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินงานของภาคเอกชน การลงทุนจากต่างประเทศ

7.4 การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รัฐสนับสนุนให้มีการพัฒนาและนำเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและปรับระดับคุณภาพสินค้าส่งออกของประเทศให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ ด้วยการพัฒนาพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสาขาที่ขาดแคลนทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

8. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540–2544)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ภาครัฐได้มุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีศักยภาพในด้านต่าง ๆ ที่รองรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

8.1 การพัฒนาอุตสาหกรรมในระดับครัวเรือน อุตสาหกรรมชนบท และอุตสาหกรรมชุมชน

ส่งเสริมให้ภาคเอกชนสนับสนุนทุนและเทคโนโลยีแก่เกษตรกรและชุมชน สนับสนุนอุตสาหกรรมชุมชนที่ประชาชนในท้องถิ่นจัดตั้งและเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยรัฐให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีและการลงทุน ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาด การสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการรับช่วงการผลิตระหว่างอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในภูมิภาคเดียวกันและในภูมิภาคอื่นกับอุตสาหกรรมชนบทและอุตสาหกรรมชุมชน เพื่อเป็นการกระจายงานจากเมืองไปสู่พื้นที่ชนบทมากขึ้น การจัดระบบประกันหรือกองทุนประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในการรับช่วงการผลิตของอุตสาหกรรมชนบทและอุตสาหกรรมชุมชน

8.2 การกระจายอุตสาหกรรมและกิจกรรมสนับสนุนไปสู่ภูมิภาค

สนับสนุนการย้ายฐานอุตสาหกรรมจากเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลไปสู่ภูมิภาค โดยรัฐให้การสนับสนุนในด้านระบบการขนส่ง สื่อสารโทรคมนาคม และแหล่งชุมชนที่เพียงพอ และให้ค่าใช้จ่ายของอุตสาหกรรมในด้านปัจจัยพื้นฐานอยู่ในระดับใกล้เคียงกับเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมทั้งปรับปรุงสิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน ภาษีนิติบุคคล และจัดหาเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจที่เพียงพอในการย้ายฐานการผลิต และการเพิ่มบทบาทของภาคเอกชนในการร่วมลงทุนกับภาครัฐในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม เขตอุตสาหกรรม หรืออุทยานอุตสาหกรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาอุตสาหกรรมโดยตั้งเขตเศรษฐกิจตามแนวชายแดนและเขตปลอดภาษีศุลกากร เพื่อสร้างโอกาสในการขยายตัวของการค้าและการลงทุนด้านอุตสาหกรรมให้สามารถเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน

8.3 การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อสร้างรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน

รัฐได้ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และนำมาใช้เป็นปัจจัยในระบบการผลิตเพื่อให้มีประสิทธิภาพ เช่น พัฒนาพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่มีความต้านทานโรคและให้ผลผลิตสูง

9. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมด้านการเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันแก่ผู้ประกอบการ รวมถึงการส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในภาคการผลิต เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้

9.1 การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ได้มีการส่งเสริมขีดความสามารถการแข่งขันให้แก่ผู้ประกอบการ โดยพัฒนาคุณภาพคน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตและวิธีการผลิต เพื่อให้สินค้ามีมาตรฐานในระดับสากล สามารถแข่งขันกับตลาดภายในและต่างประเทศได้ ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และระบบสหกรณ์ ให้เป็นฐานรากที่เข้มแข็งในการสร้างรายได้ของประเทศ และเน้นความเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต

9.2 การส่งเสริมด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้มีการนำประโยชน์ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในภาคการผลิต โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อยกระดับคุณภาพสินค้าให้มีมาตรฐาน การให้เข้าถึงเทคโนโลยีเพื่อกระตุ้นให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีของตนเองในการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และลดการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ทำให้สามารถลดต้นทุนในการผลิตลงได้

10. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ได้มุ่งเน้นการเพื่อให้ระบบเศรษฐกิจเกิดการขยายตัวอย่างมีเสถียรภาพ ประกอบด้วยการปรับโครงสร้างการผลิตการส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ และการส่งเสริมด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยการนำปัจจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการผลิต โดยการปรับโครงสร้างด้านการผลิตให้มีคุณภาพ โดยมีการปรับโครงสร้างการผลิต ประกอบด้วย การปรับโครงสร้างการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพ และคุณค่าให้กับสินค้าและบริการที่ผลิตในประเทศไทยให้สูงขึ้น มีตราสินค้าเป็นที่ยอมรับของตลาด รวมทั้งสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดี เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ

10.1 การปรับโครงสร้างภาคการเกษตร ได้มีการสนับสนุนสาขาอื่นนอกเหนือจากกลุ่มอาหาร โดยการสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่มีโอกาสใหม่ เช่น พลังงานทดแทน (Bio-fuel) และสินค้าที่สอดคล้องกับรสนิยมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป

10.2 การปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม ให้เป็นฐานการผลิตระดับภูมิภาคหรือระดับโลก สำหรับอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูง และวางรากฐานให้กับอุตสาหกรรมใหม่ที่มีศักยภาพและแนวโน้มที่ดี บนพื้นฐานการสร้างมูลค่าโดยใช้องค์ความรู้ และนวัตกรรม

10.3 การปรับโครงสร้างภาคบริการ โดยการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการให้มีคุณภาพ เพื่อขยายตลาดให้กว้างขวางมากขึ้น ได้แก่ บริการการศึกษานานาชาติ บริการสุขภาพ ธุรกิจค้าปลีก ค้าส่ง บริการทางการเงิน บริการประกันภัย ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศ และธุรกิจภาพยนตร์ไทย เป็นต้น เพื่อสนองความต้องการของตลาดกลุ่มลูกค้าและการดำเนินธุรกิจสมัยใหม่

11. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการในภาคการผลิตและบริการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และผู้ประกอบการในภาคเกษตร โดยใช้ภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับสู่การผลิตและการให้บริการบนฐานความรู้ และที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้มีการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ บนพื้นฐานการพึ่งพาซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก ขณะเดียวกันต้องยกระดับคุณภาพคน การเสริมสร้างองค์ความรู้ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศให้เข้มแข็ง ลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

11.1 การสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคเกษตร

1) การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยสนับสนุนให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน หรือมีที่ดินเป็นของตนเอง

2) การเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพการผลิตภาคเกษตร ภาครัฐสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงทั้งในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร รวมถึงการพัฒนาและเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เหมาะสม ตลอดจนสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อให้ภาคเกษตรมีภูมิคุ้มกันสามารถพึ่งพาตนเองได้เมื่อเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคง

3) การสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ภาคการเกษตร ภาครัฐได้สนับสนุนการผลิตและบริการของชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ โดยการส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่ และภาคเอกชนร่วมกันศึกษาวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชน รวมถึงสนับสนุนภาคการเกษตรและผู้ประกอบการให้มีความรู้ มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า และสามารถยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารมาตรฐานระบบการผลิตสินค้าเกษตรให้เทียบเท่าระดับสากลได้

4) การสร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร ภาครัฐได้สนับสนุนการพัฒนาระบบการสหกรณ์หลักประกันรายได้ของเกษตรกรให้มีความมั่นคงและครอบคลุมเกษตรกรทั้งหมด โดยการ

พัฒนาระบบประกันภัยพิบัตินการเกษตร ส่งเสริมระบบการทำกรเกษตรแบบมีพันธะสัญญาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร

11.2 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน การสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจบนฐานความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญา ภายใต้ปัจจัยสนับสนุนที่เอื้ออำนวยและระบบการแข่งขันที่เป็นธรรม มุ่งปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสาขาบริการที่มีศักยภาพ พัฒนาภาคอุตสาหกรรมสู่อุตสาหกรรมฐานความรู้เชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้วยการใช้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ควบคู่ไปกับการปฏิรูปกฎหมายและกฎ ระเบียบต่าง ๆ และบริหารจัดการเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นฐานเศรษฐกิจของประเทศที่เข้มแข็งและขยายตัวอย่างมีคุณภาพ

11.3 การสร้างความเชื่อมโยงการพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศในภูมิภาค โดยที่รัฐสนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยในการขยายการลงทุนไปสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน การถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับภาคธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการใช้ประโยชน์จากการเปิดการค้าเสรี

12. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน และการยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มุ่งเน้นการเสริมสร้างกลไกการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ และลดความซ้ำซ้อน และกลไกการทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในทุกระดับ เพิ่มเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาโดยการเพิ่มบทบาทของกลไกภาคองค์ความรู้ เทคโนโลยีนวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ในทุกภาคส่วน ประเด็นหลักในการพัฒนาผู้ประกอบการในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 12 ที่สำคัญมีดังนี้

12.1 การพัฒนาด้านนวัตกรรม รัฐได้ส่งเสริมและสนับสนุนด้านนวัตกรรมที่เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติเพื่อยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการในทุกด้าน โดยการส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ และนำนวัตกรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมเพื่อเกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีคุณค่าและมีมูลค่าเพิ่มขึ้น เริ่มตั้งแต่การผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การบริการใหม่ ๆ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี รูปแบบการดำเนินกิจการ รวมถึงวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมในยุคปัจจุบัน

12.2 การเตรียมความพร้อมของประเทศในด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและนวัตกรรมโดยการสนับสนุนการวิจัยพัฒนา การดัดแปลงและต่อยอดการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและการผสมผสานเทคโนโลยีแก่สาขาการผลิตและบริการเดิมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สามารถต่อยอดไปสู่ความเป็นอัจฉริยะได้ ได้แก่ กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพกลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ

หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและ
 บังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว และกลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์
 วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง และการพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี โดยการ
 ส่งเสริมให้กลุ่มภาคการผลิต คือ เกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
 กับร่วมมือกับสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างกันในการเข้าถึงข้อมูลและนำ
 ผลงานวิจัยพร้อมใช้มาต่อยอดใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

12.3 การส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจกระแสใหม่ เป็นการส่งเสริมฐานกลุ่มเดิมเพื่อ
 ต่อยอดฐานการผลิตและบริการ และสร้างฐานใหม่ อาทิ เศรษฐกิจดิจิทัล เศรษฐกิจฐานชีวภาพ เศรษฐกิจ
 เชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม การพัฒนาวิสาหกิจตั้งใหม่ (Start Up) และวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการ
 สร้างสังคมผู้ประกอบการ ให้มีความเข้มแข็ง

12.4 การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ
 ผู้ประกอบการ รวมถึงการสร้างเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศ CLMV และอาเซียน เพื่อส่งเสริมให้
 ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศทั้งในส่วนที่จะทำให้เกิดการเชื่อมต่อห่วงโซ่มูลค่าในอาเซียนที่จะ
 เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเพื่อขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุน และการส่งเสริมการใช้
 ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือของอาเซียนกับกลุ่มประเทศนอกกลุ่มอาเซียน รวมทั้งเพิ่มบทบาทของ
 ไทยในเวทีโลกด้วยการส่งเสริมบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ตลอดจนการ
 สนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 ตั้งแต่ฉบับที่ 1-12 รัฐได้ให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการพัฒนาผู้ประกอบการประกอบด้วย 2 ด้านแรก
 คือ 1) ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และด้านการส่งเสริมการลงทุน โดยที่ภาครัฐได้ส่งเสริมการผลิต
 แก่ผู้ประกอบการในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีการปรับระบบการเพาะปลูกและระบบไร่นาเพื่อเพิ่ม
 ปริมาณการผลิตและการส่งออกสอดคล้องกับภาวะตลาดต่างประเทศให้สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้
 ในส่วนของการส่งเสริมการลงทุน มีการส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศโดยการส่งเสริมการลงทุน
 ภาคเอกชนให้สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเทียบเท่าต่างประเทศสำหรับกิจการที่ใช้วัตถุดิบ
 ภายในประเทศ และส่งเสริมสถาบันการเงินเพื่อให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการในอัตราดอกเบี้ยต่ำ อีกทั้ง
 ส่งเสริมและสร้างโอกาสในการลงทุนของไทยในตลาดต่างประเทศ ลำดับต่อมาคือ 2) ด้านการพัฒนา
 นวัตกรรมการผลิต โดยการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี เป็นเครื่องมือในการ
 เพิ่มสมรรถนะและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในการพัฒนาระบบการผลิตให้มีประสิทธิภาพให้
 สินค้ามีมาตรฐานในระดับสากล สามารถแข่งขันกับตลาดภายในและต่างประเทศได้ 3) ด้านการสร้าง
 เครือข่าย และการส่งเสริมการตลาด เป็นการส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบสถาบันเกษตรกร และสร้าง
 ความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในภูมิภาคเดียวกันและภูมิภาคอื่น ๆ ขณะเดียวกันในได้ส่งเสริม
 ด้านการตลาด ให้มีการปรับปรุง พัฒนาระบบตลาดภายในประเทศและการขนส่งสินค้าจากแหล่งผลิตไปสู่

ตลาด 4) ด้านการส่งเสริมองค์ความรู้ เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการให้กับภาคธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมให้สามารถพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการเปิดการค้าเสรีได้ อีกทั้งส่งเสริมด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้กระจายสู่ท้องถิ่นมากขึ้นช่วยให้ระบบขนส่งและคมนาคมสะดวกยิ่งขึ้น 5) ด้านการวิจัย และด้านการส่งเสริมการส่งออกต่างประเทศ โดยการส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และภาคเอกชนร่วมกันศึกษา วิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงระหว่างกันในการเข้าถึงข้อมูลและนำผลงานวิจัยมาต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ ส่วนการส่งเสริมการส่งออกต่างประเทศ โดยเร่งรัดการผลิตและการจัดจำหน่ายสินค้าของเกษตรกรให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น และ 6) ด้านการปรับโครงสร้างระบบภาษีเพื่อเอื้ออำนวยแก่ผู้ประกอบการ ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปนโยบายการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-12

ลำดับ	นโยบายการส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ											
		ฉบับ ที่ 1	ฉบับ ที่ 2	ฉบับ ที่ 3	ฉบับ ที่ 4	ฉบับ ที่ 5	ฉบับ ที่ 6	ฉบับ ที่ 7	ฉบับ ที่ 8	ฉบับ ที่ 9	ฉบับ ที่ 10	ฉบับ ที่ 11	ฉบับ ที่ 12
1	การพัฒนานวัตกรรมการผลิต					✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
2	การส่งเสริมองค์ความรู้ทาง วิชาการ	✓		✓		✓						✓	
3	การส่งเสริมการลงทุน	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	
4	การสร้างเครือข่าย			✓			✓		✓	✓		✓	✓
5	การส่งเสริมการตลาด	✓	✓	✓			✓	✓			✓		
6	การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
7	การวิจัย			✓								✓	✓
8	การส่งเสริมการส่งออก ต่างประเทศ	✓		✓		✓							
9	การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	✓	✓					✓				✓	
10	การปรับปรุงระบบภาษี					✓		✓					

จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-12 ได้พยายามส่งเสริม และสนับสนุนผู้ประกอบการ SMEs ในแต่ละด้านไปตามทิศทางของเศรษฐกิจ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11-12 ได้มุ่งเน้นด้านการสร้างเครือข่าย การส่งเสริมด้านวิจัยผลิตภัณฑ์ และการพัฒนานวัตกรรมการผลิตที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยและนำมาประยุกต์ใช้ในธุรกิจของตนได้ ซึ่งจะช่วยให้ระบบการผลิตมีประสิทธิภาพ และช่วยลดต้นทุนการผลิต นโยบายดังกล่าวเป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการโดยเฉพาะผู้ประกอบการรายย่อยให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดภายในและต่างประเทศได้

อย่างไรก็ตามผู้เขียนมองว่าการพัฒนาให้ผู้ประกอบการสามารถดำเนินธุรกิจให้ยืดหยุ่นและเติบโตได้ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ควรมุ่งเน้นพัฒนาด้านการตลาดเป็นสำคัญเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านตลาดให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs ให้สามารถจำหน่ายสินค้าออกสู่ตลาดได้ โดยเน้นการส่งเสริมด้านการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศในรูปแบบการตลาดออนไลน์ มีการสร้างแพลตฟอร์มในตลาดออนไลน์ (Marketplace) เพื่อให้ผู้ซื้อและผู้ขายได้เจอกันในตลาดออนไลน์ เพื่อให้เท่าทันต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะแนวโน้มการบริโภคทั่วโลก จะเปลี่ยนไปในทิศทางการตลาดอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น การตลาดออนไลน์จึงเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างการแข่งขันให้ธุรกิจของผู้ประกอบการ SMEs ก้าวสู่เศรษฐกิจในยุคดิจิทัล อีกทั้งยังเป็นการสื่อสารทางการตลาดแบบสมัยใหม่จึงถือว่ามีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์ให้เข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล

นอกจากนี้ การพัฒนา SMEs ในด้านแหล่งเงินทุน ต้องมีการกำหนดแนวทางส่งเสริมให้ SMEs สามารถเข้าถึงแหล่งทุนการทำวิจัยเพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริง ขณะที่การกำหนดและตรวจสอบมาตรฐานสินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อให้สินค้าไทยมีคุณภาพ มาตรฐาน กระบวนการดำเนินงานยังมีความล่าช้า และเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะ

ในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภาครัฐต้องให้ความสำคัญและคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าเพื่อนำมากำหนดเป็นแผนแม่บทต่อไป เพื่อสามารถพัฒนาผู้ประกอบการ SMEs ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ไม่เพียงมุ่งเน้นการสร้างฐานความมั่นคงด้านเศรษฐกิจและสังคมให้กับประเทศเพียงเท่านั้น เพื่อให้ผู้ประกอบการ SMEs สามารถดำเนินธุรกิจให้ยืดหยุ่นและเติบโตต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

นงา วะสี ชมพูนุท มนต์ชัยตระกูล และกฤษฎ์เลิศ สัมพันธรักษ์. (2561). มุมมองสินเชื่อบริษัทไทยจากข้อมูล
 วิทยุกระจายเสียง ตอนที่ 1. สืบค้น 12 เมษายน 2562, จาก https://www.pier.or.th/our_organization/

สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไทย. (2560). SMEs หัวใจที่แท้จริงของเศรษฐกิจไทย. สืบค้น 21 มีนาคม 2562, จาก <https://www.tasme.or.th/article/822/>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-12 . กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2555). *SMEs Internationalization* สรุปหัวใจหลักการส่งเสริม SMEs ไทยก้าวไกลสู่สากล. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.